

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/548/2015
Identifikačné číslo spisu:	5713204743
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5713204743.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v spore žalobcu Ing. R. R. bývajúcemu v Y., zastúpenému Mgr. Evou Belicovou, advokátkou, so sídlom v Sučanoch, Jilemnického 68, proti žalovaným 1/ Ing. E. T. bývajúceho v F., 2/ X. T. bývajúcej v F., 3/ T. T. bývajúcej v F. 4/ Ing. T. T. bývajúcemu v F., o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp.zn. 5C/50/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. mája 2015 sp.zn. 7Co/785/2014, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a.

II. Žalovaní 1/ až 4/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd v Martine rozsudkom z 9. júla 2014 č.k. 5C/50/2013-86 (v poradí druhým) určil, že dohoda o vysporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam zo dňa 21. októbra 2012, vklad ktorej bol povolený rozhodnutím pod č.k. V 4931/12 zo dňa 7. februára 2013 v časti nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX, k.ú. U. (ďalej v texte „Dohoda“), je neplatný právny úkon. Odvolávajúci sa na závery uznesenia odvolacieho súdu, ktorým bol jeho predchádzajúci zamietajúci rozsudok v prejednávanej veci zrušený, po výklade prejavu vôle účastníkov právneho úkonu, konštatoval, že uvedená Dohoda je svojim obsahom dohodou o zrušení podielového spoluvlastníctva k spornej nehnuteľnosti (pozemku označeného ako parcela č. 3009/3 vo výmere 2 301 m²) a jeho vyporiadaní podľa § 141 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Účastníkom tejto dohody mal byť ako podielový spoluvlastník aj žalobca. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že takáto Dohoda bola uzatvorená medzi príbuznými, ktorou si prevádzali podiely na rôznych nehnuteľnostiach, vrátane spornej nehnuteľnosti (pozemku), medzi sebou. Uviedol, že ak mali žalovaní v úmysle previesť si nehnuteľnosti medzi sebou darovaním, z textu uvedenej Dohody to jednoznačne nevyplývalo. Odvolávajúci sa na závery zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, že výkladom právneho úkonu nemožno dopĺňať to, čo v príslušnej listine nie je obsiahnuté, okresný súd uzavrel, že uvedený právny úkon je dohodou o

vyporiadání podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam a že ním nedošlo k darovaniu podielov medzi blízkymi príbuznými a nemožno ho posudzovať podľa ustanovenia § 140 OZ. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešnému žalobcovi priznal uplatnenú náhradu trov konania.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadli žalovaní 1/ až 4/ odvolaním.

3. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 27. mája 2015 sp.zn. 7Co/785/2014 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa po doplnení a zopakovaní dokazovania na odvolacom pojednávaní, zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovaným 1/ až 4/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Zmeňujúci výrok vo veci samej odôvodnil tým, že žalobca v konaní nepreukázal naliehavý právny záujem na určení neplatnosti Dohody (§ 80 písm. c/ O.s.p.), majúci za to, že výrokom určujúcim jej neplatnosť by sa na právnom postavení žalobcu nič nezmenilo, nakoľko v dôsledku Dohody nedošlo k zmenšeniu jeho spoluvlastníckeho podielu a naďalej by ostal podielovým spoluvlastníkom spornej nehnuteľnosti v rozsahu 6/12-in. Predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je - je, že účastník, ktorý sa určenia domáha, má na takomto určení naliehavý právny záujem, ktorý musí tvrdiť a zároveň preukázať. Žalobca síce tvrdil, že predmetnou Dohodou bol dotknutý na svojich právach spoluvlastníka k spornej nehnuteľnosti, avšak tento argument nepovažoval odvolací súd za náležitý, odôvodňujúci naliehavosť právneho záujmu žalobcu na žiadanom určení. V prípade určenia neplatnosti tohto právneho úkonu by sa na rozsahu a obsahu spoluvlastníckeho práva žalobcu k spornej nehnuteľnosti nič nezmenilo. Žalobca by naďalej ostal tak ako doteraz spoluvlastníkom tejto nehnuteľnosti v rozsahu 6/12-tin. Pokiaľ poukazoval na to, že v prípade neplatnosti tejto dohody by sa spoluvlastníčkou spornej nehnuteľnosti stala opätovne žalovaná 3/, ktorá je zároveň aj spoluvlastníčkou stavby nachádzajúcej sa na tejto nehnuteľnosti - chaty, ani táto skutočnosť nie je dôvodom pre existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, nakoľko z výsluchu účastníkov vyplynula skutočnosť, že spoluvlastníkom predmetnej chaty okrem žalovanej 3/ je aj brat žalovaného v rade 1/, čo znamená, že pokiaľ sa žalobca obával uplatňovania práva prechodu k tejto chate zo strany žalovanej 3/ cez spornú nehnuteľnosť, nie je zrejmé, prečo sa realizácie tohto práva neobával aj zo strany druhého spoluvlastníka. Tento argument žalobcu odvolací súd nepovažoval za dostatočný dôvod pre podanie určovacej žaloby. Zároveň bolo poukázané na skutočnosť, že v prípade určenia neplatnosti tohto právneho úkonu by dané spoluvlastnícke podiely účastníkov na spornej nehnuteľnosti ostali nezmenené a žalovaným 3/ a 4/ by nič nebránilo mimo osoby žalobcu opätovne previesť svoje spoluvlastnícke podiely na žalovaných 1/ a 2/, nakoľko žalovaní sú blízkymi osobami v zmysle § 116 OZ. Odvolací súd ohľadne Dohody uviedol, že v prípade ak ide o dohodu o zrušení a vyporiadání podielového spoluvlastníctva, z dohody spoluvlastníkov musí byť zrejмый jednak ich zmluvný konsenzus v smere zrušenia spoluvlastníctva a jednak jeho následne vyporiadanie. Takúto dohodu nemožno zamieňať s dohodou o prevode spoluvlastníckeho podielu podľa § 140 OZ, pretože účastníkmi takejto dohody sú prevodca a nadobúdateľ, zmluvnými stranami tak nemusia byť všetci spoluvlastníci a zmyslom dohody o prevode spoluvlastníckeho podielu je iba zmena v osobe vlastníka pri zachovaní doterajšieho režimu spoluvlastníctva. Z obsahu Dohody uzatvorenej medzi žalovanými 1/ až 4/, ako aj z ich výpovedí jasne vyplynula skutočnosť, že účastníci Dohody ako spoluvlastníci viacerých tam uvádzaných nehnuteľností, si medzi sebou usporiadali spoluvlastnícke vzťahy týkajúce sa týchto podielov, vrátane podielu na spornej nehnuteľnosti s tým, že v priebehu odvolacieho konania nebolo preukázané, že by účastníci (žalovaní 1/ až 4/) mali záujem uvedené spoluvlastníctvo zrušiť. V dôsledku vyššie uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že predmetnou Dohodou nebola vôľa účastníkov zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo k spornej nehnuteľnosti (a to pozemku č. 3009/3).

4. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil tým, že a/ postupom odvolacieho súdu sa mu odňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods.2 písm. b/ O.s.p.) a c/ rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods.2 písm. c/ O.s.p.). Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmenil a žalobe vyhovel, alternatívne, aby ho zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Odňatie možnosti konať pred súdom žalobca videl v postupe odvolacieho súdu, ktorý a/ nevykonal dokazovanie listinou

(Dohodou) predpísaným spôsobom v zmysle § 129 ods. 1 O.s.p., jej prečítaním, či oboznámením jej obsahu), b/ odvolací súd nepostupoval v súlade s § 213 ods. 2 O.s.p. a c/neodôvodnil zamietnutie návrhu žalobcu na vykonanie dôkazu výsluchom žalovaných 2/ a 3/. Dovolateľ označil Dohodu za absolútne neplanú pre jej neurčitosť a nezrozumiteľnosť podľa ustanovenia § 37 ods. 1 OZ. Z Dohody podľa dovolateľa nevyplýva ani to, či má ísť o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva alebo o darovanie, a to ani za použitia výkladových pravidiel podľa Občianskeho zákonníka. Na rozdiel od odvolacieho súdu zastáva názor, že má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti Dohody, lebo jeho „spoluvlastnícke právo je ohrozené možnosťou domáhať sa vecného bremena prechodu po jeho pozemku k stavbe na nej, pričom táto možnosť vznikla žalovanej 3/ v dôsledku uzavretia spornej Dohody.“

5. Žalovaní 1/ až 4/ k dovolaniu uviedli, že bolo preukázané, že išlo o bezodplatný prevod medzi rodičmi a deťmi riadiaci sa vzťahmi medzi darcom a obdarovaným. K prevodu podielu došlo v súlade s § 140 OZ medzi blízkymi osobami, ktorý nemal charakter dohody o zrušení spoluvlastníctva a vzájomnom vysporiadaní podľa § 141 ods. 1 OZ. Z výsluchov účastníkov, ako aj z predložených listinných dôkazov, bolo podľa nich preukázané, že právny úkon usporiadania si vzťahov medzi blízkymi osobami, ktoré rieši napadnutá Dohoda, vykladaný podľa vôle účastníkov, nie je v rozpore s jazykovými prejavom s poukazom aj na to, že logickými prostriedkami bolo preukázané, že omylom došlo k uvedeniu nesprávneho ustanovenia Občianskeho zákonníka, hoci ich skutočnou vôľou zachytenou po obsahovej stránke v danej Dohode bolo darovanie, resp. vyporiadanie vlastníckych vzťahov medzi žalovanými navzájom ako blízkymi osobami. Z obsahovej stránky Dohody nevyplýva, že by jej predmetom bolo aj zrušenie podielového spoluvlastníctva. Zákonná úprava nezakazuje úpravu vzťahov darovania formou dohody medzi blízkymi osobami v zmysle § 140 OZ a takáto úprava sa neprieči dobrým mravom.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)] po zistení, že dovolanie podala včas strana v spore (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) to, či sa jedná o účinný opravný prostriedok, lebo v danom prípade bola zistená jeho prípustnosť (§ 470 ods. 2 CSP).

7. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Právne účinky dovolania, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti CSP, zostávajú zachované. Pokiaľ bolo dovolanie v čase jeho podania prípustným prostriedkom nápravy, umožňujúcim dovolací prieskum, potom tieto účinky (a následky) sa uznávajú i v budúcnosti. Prežarovanie princípov právneho štátu do ústavného poriadku nachádza svoje normatívne vyjadrenie v ustanovení § 470 ods. 2 vete prvej CSP. Fundamentom je právna istota, ktorá v sebe nesie znaky ochrany nadobudnutých práv a s tým spojenej dôvery v právo.

9. Účinky prípustného dovolania žalobcu dopadajú do sféry konania a rozhodovania odvolacieho súdu, ktoré sa spájajú s tzv. vadou zmätočnosti, tzv. inou vadou konania a právnym posúdením veci.

10. Vadu zmätočnosti dovolateľ videl v tom, že a/ odvolací súd nevykonával dokazovanie listinou (Dohodou) predpísaným spôsobom v zmysle § 129 ods. 1 O.s.p., jej prečítaním, či oboznámením jej obsahu, b/ odvolací súd nepostupoval v súlade s § 213 ods. 2 O.s.p. a c/ súd neodôvodnil zamietnutie návrhu žalobcu na vykonanie dôkazu výsluchom žalovaných 2/ a 3/. Zo zápisnice o priebehu odvolacieho pojednávania pred odvolacím súdom z 13. mája 2015 vyplýva i to, že odvolací súd nariadil opakovanie dokazovania listinami, a to oboznámením ich obsahu, medzi inými aj listiny označenej ako Dohoda o vyporiadní podielového spoluvlastníctva z 21. októbra 2012, založenej na č.l. 17 spisu (viď strana 7 zápisnice - č.l. 124 spisu). V súvislosti s vykonaním listinného dôkazu (Dohody) pred odvolacím súdom možno skonštatovať, že konanie netrpí namietanou nesprávnosťou. Na strane 6 v

odseku 2 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu sa uvádza, že po doplnení a opakovaní dokazovania odvolací súd už nepovažoval za potrebné vykonať dokazovanie výsluchom žalovaných 2/ a 3/, žalobca neuviedol a odvolací súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by v prípade navrhovaného výsluchu mohli mať vplyv na skutkové a právne závery odvolacieho súdu. Pravdivosť tvrdenia dovolateľa o nezdôvodnení odmietnutia vykonať dokazovanie výsluchom žalovaných 2/ a 3/ nebola preukázaná. Dovolateľ neuviedol, v čom vidí porušenie ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p.; nepostačujúca je (len) citácia znenia tohto ustanovenia. Pokiaľ dovolanie neobsahuje konkrétne ustanovenie právneho predpisu, ktoré ako rozhodné pre vec samú mal odvolací súd aplikovať, nie je možné dať dovolateľovi odpoveď na to, či ide o situáciu na ktorú dopadá § 213 ods. 2 O.s.p. [teda, či označený právny predpis aplikovaný odvolacím súdom (ne)bol pri doterajšom rozhodovaní súdmi použitý ako rozhodujúci a či tu (ne)bola povinnosť súdu vyzvať účastníkov, aby sa k nemu vyjadrili]. Len iný právny názor odvolacieho súdu, ako názor žalobcu v spore, ktorým tvrdil i zdôvodňoval existenciu svojho naliehavého právneho záujmu na podaní žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu (§ 80 písm. c/ O.s.p.), nie je dôvodom na postup v zmysle § 213 ods. 2 O.s.p. Ďalšie vady zmätočnosti dovolateľ nenamietal a ich existencia nevyšla najavo.

11. Súdna prax, i doktrína, sa zhodujú v tom, že „inou vadou konania“ (error in procedendo) sa rozumie porušenie ustanovenia zákona upravujúceho konanie od začiatku až do skončenia, ako príklady sa uvádzajú nezisťovanie skutočností podstatných pre rozhodnutie, porušenie ustanovení o vykonávaní jednotlivých dôkazov, nesprávne meritórne rozhodnutie namiesto odmietnutia alebo zastavenia konania, nesprávne vyhodnotenie určitej skutočnosti ako nespornej, prípadne všeobecne známej, a na to nadväzujúce nevykonanie navrhnutého dôkazu alebo nedostatok predpísaných poučení. Dovolacím dôvodom je však takéto porušenie zákona len v prípade, ak bolo kauzálne pre nesprávne rozhodnutie vo veci. Kauzalita musí byť konkrétna, preto nepostačuje len abstraktná spôsobilosť zistenej vady konania založiť nesprávnosť napadnutého rozhodnutia. Vada uvedenej povahy nebola dovolacím súdom zistená.

12. Podľa názoru žalobcu spočíva napadnutý rozsudok odvolacieho súdu na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, keď súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo keď síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo keď zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

13. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba v tejto veci zamietnutá, spočíva na aplikácii ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p., teda na otázke (ne)existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na určovacej žalobe spochybňujúcej platnosť právneho úkonu (Dohody). Vzhľadom na okolnosti prípadu a vyriešenie tejto právnej otázky odvolacím súdom, dovolací súd konštatuje, že ide o riešenie právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu doposiaľ nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Žalobca v žalobe vymedzil ako rozhodujúci dôvod pre určenie neplatnosti právneho úkonu uzavretého žalovanými (Dohody) - porušenie §141 OZ v tom, že ako spoluvlastník veci nebol účastníkom dohody o zrušení spoluvlastníctva a jeho vyporiadaní. Z obsahu žaloby je bez ďalšieho zrejím právny záujem žalobcu na takomto vyslovení neplatnosti napadnutého právneho úkonu. Žalobca pri preukazovaní naliehavého záujmu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. správne vychádzal z toho, že ako jeden zo spoluvlastníkov mal byť účastný dohody, ktorou podľa jeho názoru žalovaní mienili zrušiť spoluvlastníctvo a následne ho i vyporiadať. Žalobca jasne vymedzil v čom spočíva jeho naliehavý právny záujem na formulovanej žalobe (v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.), ktorý ďalej v konaní vysvetľoval i tým, že žalovaná 3/ sa uzatvorením Dohody stáva už len spoluvlastníčkou stavby, v jej prospech (a na ťarchu pozemku, ktorého je žalobca spoluvlastníkom) môže byť zriadené vecné bremeno, s čím nesúhlasil. Súd prvej inštancie určil neplatnosť Dohody (považujúc ju za právny úkon smerujúci k zrušeniu a vyporiadaniu spoluvlastníctva), pozitívne (i keď nie expressis verbis) tak vyriešil i procesný predpoklad tejto určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Dohodu (ktorej platnosť bola žalobou spochybnená), na rozdiel od žalobcu a súdu prvej inštancie, odvolací súd charakterizoval ako bezodplatný právny úkon spoluvlastníkov o prevode ich spoluvlastníckych podielov (§ 140 OZ) uzavretý medzi navzájom blízkymi osobami (§ 116 OZ). Ide o dôležitý záver odvolacieho súdu, ktorý podstatným

spôsobom mení pohľad na žalovanú vec. Je zrejmé, že žalobcom konštruovaná žaloba stráca opodstatnenosť v jadre svojich dôvodov, lebo pokiaľ sa preukázalo, že žalobcom deklarované subjektívne práva pri zrušení spoluvlastníctva a jeho vyporiadaní podľa § 141 ods. 1 OZ porušené byť nemohli, lebo o taký právny úkon tu ísť nemalo, nemôže tu existovať naliehavý právny záujem na ochrane práv v žalobe prezumovanom právnom vzťahu. Naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. s a totiž vždy viaže na konkrétnu žalobu, jej rozhodné skutkové a nadväzujúce právne konštrukcie, logicky premietajúce sa v žalobnom petite, ktorým sa má dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Podľa názoru dovolacieho súdu, za procesnej situácie, kedy žaloba smerovala k spochybneniu platnosti právneho úkonu, ktorým malo dôjsť k zrušeniu spoluvlastníctva a jeho vyporiadaniu, hoci o takýto právny úkon tu ísť nemalo (jeho existencia sa nepotvrdila), odvolaciemu súdu nezostávalo nič iné, len skonštatovať nedostatok procesného nedostatku žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. a vyvodiť z toho právne dôsledky v podobe zamietnutia žaloby.

14. Z uvedeného vyplýva, že konanie pred odvolacím súdom z hľadiska uplatnených nedostatkov v dovolaní netrpí vadami zmätočnosti (§ 420 písm. a/ až f/ CSP), iné vady zistené neboli a dovolanie nie je dôvodné ani pokiaľ ide o nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 448 CSP zamietol.

15. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 2 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.